22/01/2022

Ο Πέρσης Οσιομάρτυρας, που τιμάται στη Ζάκυνθο

/ Παράδοση

- Γράφει ο Ζακύνθιος Διονύσης Φλεμοτόμος

Στη Ζάκυνθο, όπως σε όλους μας είναι γνωστό, το όνομα Αναστάσιος γιορτάζει στις 22 Ιανουαρίου, ημέρα της μνήμης του Αγίου Αναστασίου του Πέρσου κι όχι στην Ανάσταση, όπως συνήθως συμβαίνει στον υπόλοιπο ελληνικό χώρο. Είναι κι αυτή μια από τις πολλές μας ιδιαιτερότητες, για τις οποίες, όπως κι άλλες φορές έχουμε γράψει, χρειάζεται να εκδοθεί ένα ειδικό, τοπικό εορτολόγιο, για να μπορούν έτσι οι ξένοι να μας εύχονται δίχως λάθη και τις απαραίτητες από εμάς διορθώσεις, τα «χρόνια πολλά».

Εκκλησία του όχι και τόσο γνωστού αυτού Μάρτυρα και Οσίου υπήρχε στο κέντρο της πόλης και στην αρχή περίπου του δρόμου, ο οποίος οδηγούσε στο παλιό νοσοκομείο. Κτίστηκε στα τέλη του 17ου αιώνα από τον Κρητικό πρόσφυγα και Πρωτοπαπά Στέφανο Παλαδά, ο οποίος, μαζί με πολλούς άλλους συμπατριώτες του βρήκε καταφύγιο στο νησί μας, μετά την πτώση του Χάνδακα. Αργότερα ο ναός αυτός, σύμφωνα με πληροφορίες των διαφόρων ιστορικών μας, περιήλθε στην κυριότητα των Ιωάν. Κατραμή, Μαρτινέγκου, Α. Μοδίνου και Π. Τζάννε και, δυστυχώς, αποτεφρώθηκε από την θεομηνία του Αυγούστου του 1953. Σήμερα, υπάρχει μία οδός με το όνομα του εφόρου της, για να μνημονεύει την ύπαρξή της, μια κι οι παλιότεροι ονόμαζαν και μετασεισμικά την περιοχή «στον Άγιο Αναστάση», αλλά σήμερα κανείς δεν τον θυμάται.

Την διάδοση της λατρείας του Πέρση Οσιομάρτυρα στην Ζάκυνθο μαρτυρεί, συν τοις άλλοις, κι η έκδοση της ακολουθίας του στην Πάτρα, από τον έναν από τους κτήτορες του παραπάνω ναού, τον Ιωάννη Κατραμή. Επίσης, την επιβεβαιώνει κι η ύπαρξη κι ενός δεύτερου ναού, ο οποίος τιμόταν στο όνομά του και βρισκόταν στο

χωριό της Ρίζας Μπουγιάτο, ιδιοκτησία της οικογένειας Μαρτελάου. Αλλά δεν πρέπει να θεωρηθεί τυχαίο πως η μορφή του Αγίου Αναστασίου είναι μία από τις τρεις της δεσποτικής του τέμπλου της Παναγίας της Τριμάρτυρος στο Ακρωτήρι. Η εικόνα αυτή, η οποία σώθηκε από τον σεισμό και φυλάσσεται σήμερα στον ομώνυμο, μετασεισμικό ναό, είναι ενυπόγραφο έργο του Νικολάου Καλλέργη, ιστορημένη, σύμφωνα με την επιγραφή, το 1724 κι, εκτός από τον Άγιο που μας απασχολεί, εικονίζει και τους μάρτυρες Γεώργιο και Λουκία.

Εικόνα του ίδιου Αγίου φυλάσσεται στο σημερινό Μουσείο του νησιού μας και προέρχεται από τον κατεστραμμένο ναό του Αγίου Γεωργίου τση Κυπριάνας ή Τσιπριάνας ή των Καλογριών. Μα και στο ναό του Αγίου Αντωνίου του Ανδρίτση γινόταν η γιορτή του Αγίου, επειδή εκεί υπήρχε τεμάχιο του λειψάνου του. Αυτό ήταν δωρεά του ετεροθαλούς αδελφού του εθνικού μας ποιητή, Διονυσίου Σολωμού, του Ροβέρτου, και φυλαγόταν στην ιστορική εκκλησία μέχρι να τελειώσουν οι επισκευές του γειτονικού Προφήτη Ηλία, στον οποίο ο δωρητής είχε χαρίσει το πολύτιμο κειμήλιο.

Αξίζει, επίσης, να σημειωθεί πως ο λόγιος ιερωμένος Αναστάσιος Γόρδιος, όταν συνέθεσε τα γνωστά του επιγράμματα, τα αφιερωμένα σε ιερές στέγες της πόλης του νησιού μας, ευρισκόμενος στο Λοιμοκαθαρτήριο της Ζακύνθου, δεν παρέλειψε να συμπεριλάβει σ’ αυτά και την εκκλησία του κέντρου της Χώρας, στιχουργώντας τα εξής:

«Ομωνυμόν σοι προσκυνήσω εκ πόθου
τω σω ναω πάρειμι και με προσδέχου».

Βέβαια, όπως διαβάζουμε και στο επίγραμμα, κύρια αιτία της ιστόρησής του είναι το ότι ο συγγράψας είχε το όνομα του Αγίου του ναού. Το ότι τον γνώριζε, όμως, δείχνει πως η φήμη του Οσιομάρτυρα ήταν μεγάλη στη Ζάκυνθο και πως ο λαός του νησιού τον ευλαβούταν και τον τιμούσε.

Η λατρεία και η τιμή του Μάρτυρα δεν είναι γνωστή μόνο στην Ζάκυνθο, αλλά και στα άλλα Επτάνησα. Στην Κέρκυρα, δε, το όνομα «Αναστάσιος» είναι αρκετά διαδεδομένο, όπως και στο νησί μας, και το υποκοριστικό του είναι το «Τάσης» ή το «Σάκης».

Ερώτημα αποτελεί το πώς η φήμη τού όχι και τόσο γνωστού Πέρση Οσιομάρτυρα έφτασε στη Ζάκυνθο και τα άλλα Ιόνια νησιά.

Η απάντηση, πιστεύω, είναι απλή. Το λείψανό του, μετά από πολλές περιπέτειες, κατέληξε στην πλωτή πόλη και πρωτεύουσα της Γαληνοτάτης κι εκεί βρίσκεται μέχρι σήμερα στην εκκλησία του Αγίου Φραγκίσκου της Αμπέλου, έχοντας μεγάλη

φήμη στους πιστούς, επειδή, συν τοις άλλοις, κατά την παράδοση, εκβάλει μύρα. Λογικό, λοιπόν, να το γνώριζαν όσοι Ζακυνθινοί κι Επτανήσιοι έφταναν ως εκεί, για τις πάμπολλες υποθέσεις τους και με τον τρόπο αυτό να μετέφεραν την λατρεία του και στα νησιά τους.
Όπως κι αν έχει, όμως, η υπόθεση, όλοι οι Τζαντιώτες, όπως κι οι άλλοι Επτανήσιοι, γνωρίζουν πως στις 22 Ιανουαρίου είναι του Αγίου Αναστασίου και την θεωρούν μεγάλη γιορτή, με πολλά ονόματα κι ας μην έχει σταυρό το ημερολόγιο αυτήν την ημέρα.

Υποχρέωσή μας είναι να κρατήσουμε ζωντανή κι αυτήν μας την ιδιαιτερότητα. Σε κάτι τέτοιες μικρές περιπτώσεις κρύβεται ο πολιτισμός μας. Ας μην ισοπεδώσουμε τα πάντα.

Πηγή: imerazante.gr